Ч. 92 — Середа 27 цьвітня (9 мая) 1894. — Рік IV.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 8.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Ґазети Львівскої“.

Передплата у Львові в Адміністрациї „Ґазети Львівскої“ і в ц. к. Староствах на провінциї:

на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:

на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр

Бесіда посла Ол. Барвіньского

виголошена в Палатї послів при буджетї шкільнім на 279 засіданю дня 23 цьвітня с. р.

(Дальше).

Тепер уважаю за свій обовязок — поговорити о специяльних потребах руского народу на поли середного шкільництва.

Передовсім мушу промовити за активованєм руских кляс паралельних при ґімназиї в Перемишли, де вже є шість кляс, яко самостійної ґімназиї. Дальше мушу ще раз зазначити конечну потребу введеня рускої кляси підготовляючої при тій ґімназиї. Звістно, що Перемишль — як я се підніс при иншій нагоді — лежить майже на границі области заселеної Русинами, де руске населенє уживає говору досить попсованого що-до вислову, форми і наголосу. А що анї в Перемишли, анї в околици нема чотиро-клясової рускої школи народної, то ученики-Русини приходять до вступного іспиту до першої кляси ґімназияльної з недостаточним підготовленєм в мові рускій. З тих причин єсть потрібно заложити там клясу підготовляючу, які істнують на примір при академічній і нїмецкій ґімназиї у Львові та й при ґімназиї в Бродах — при двох послїдних з нїмецкою мовою викладовою.

Відтак позволю собі піднести, що було би вказано — веденє руских кляс паралельних при ґімназиї в Коломиї, де з найблизшим роком шкільним отворить ся третя кляса, поручити відповідному учителеви-Русинови, бо-ж директор численної ґімназиї в Коломиї і так надто занятий, аби міг сповнити свої обовязки.

Русини буковиньскі просили мене вставити ся також за їх потребами на поли шкільництва.

Передовсім позволю собі кількома словами звернутись до виводів пов. посла з сільского округа черновецкого. Коли він говорив о більших і менших симптомах, о знаках на небі, котрі мали викликати глубоке невдоволенє межи Румунами на Буковинї і нїби-то показують румуньске населенє в положеню угнетеної нациї, — то менї се представленє все-таки здає ся невірним супротив положеня, в якім находять ся Русини тамошнї. В тім згляді я згадаю лише про інтердикт греко-всхідної митрополичої консисториї з дня 12 (24) марта с. р., дуже дипльоматично стилїзований, але на ділї звернений против усїх часописий, книжок і брошур видаваних в рускій мові, а виданий під покривкою, що нїби-то греко-всхідна віра єсть загрожена. Тимчасом статистикою доказаний упадок числа Русинів-униятів на Буковинї розбиває всї побоюваня в тім згляді. Той циркуляр я маю ось-тут під рукою.

Коли п. посол думає, що роздор між Русинами на Буковинї треба приписати тій обставинї, що деякі Русини не хотїли піддати ся занесеному туди з Галичини проводови молодо-Русинів, то я мушу на се відповісти, що молодо-Русини, між котрими є також корінні Буковинцї, хотять мати в лїтературі, в школї і в церкви мову руску, а не хотять мови российскої або зросийщеної, занесеної „Православною Буковиною“ і подібними її лїтературними продуктами.

Тепер вертаюсь до потреб буковиньских Русинів на поли шкільництва.

Передовсім маю уповажненє зложити щиру подяку Є. Е. п. Міністрови просьвіти за іменованє одного Русина членом ц. к. буковиньскої Ради шкільної, де той явив ся яко одинокий заступник руского шкільництва. Я би ще висказав бажанє, щоби інспекцию руских шкіл народних і науки руского язика в ґімназиї і семинариї учительскій на Буковинї поручено педаґоґови Русинови, тим більше, що краєвий інспектор шкільний не знає мови рускої.

Утїшило мене і я се мушу з вдячностию піднести, що поважаний п. посол маршалок краю Лупул узнав конечну потребу основаня рускої ґімназиї на Буковинї і вставив ся за тим в комісиї буджетовій. Я вже в р. 1891 в сїй вис. Палатї вказав на те, що в Буковинї нема нї одної ґімназиї, нї одної семинариї учительскої, ба навіть нї одної чотироклясової школи народної з руским язиком викладовим, хоч там руске населенє творить більшість в краю. З більше як 60 дїтий руских, котрі що-рік вступають до народних шкіл в Чернівцях, кінчить кождого року пересічно лише 5 дїтий четверту клясу; прочі не є в силї поконати язикові трудности нїмецкої мови викладової і мусять покидати школу без успіху. То само дїє ся також з учениками-Русинами в середних школах з нїмецким язиком викладовим. Отже руске населенє Буковини буде Є. Е. п. Міністрови просьвіти щиро вдячне за зложену в комісиї буджетовій заяву, що він намірив основати нову низшу ґімназию в Чернівцях з нїмецкими головними, а рускими паралельними клясами.

Положенє згаданої столицї краю в самім осередку области заселеної Русинами; дальше обставина, що в Чернівцях на 53.073 мешканців єсть 10.384 Русинів, котрі й самі можуть забезпечити відповідний контінґент учеників для руских кляс ґімназиї; опісля можність зближеня учеників до молодежи инших народ-

---

3)

ПРИГОДИ В ПЕЧЕРАХ.

(Дальше).

До нині, понедїлка, коли се пишемо, нема ще нїякої певної вісти з Люрльоха; віденьскі ґазети подають лиш широкі описи робіт коло печери та всїлякі подрібности і поголоски відносячі ся до сеї сумної події. Всї нещасливі, котрі здаєсь вже на певно пожили смерти в печері, то самі молоді люди. Найстарший з них єсть голова товариства для розслїду печер, Йосиф Фашінґ, літ 43, урядник при фабрицї газу в Ґрацу. Він, хоч чоловік слабої будови тїла, був душею цїлого предприємства і умів завсїгди вистарати ся о потрібні средства для свого товариства. Другий з них Освальд, єсть челядником римарским лїт 21; третий, Фельцман, так само челядник римарский має лїт 20; Цваєр єсть книгарником і має 29 лїт; Маєр, лїт 20; маляр Курц 28 лїт, а наймолодший з них єсть ученик школи реальної, Гайд, лїт 15, хлопак найслабше зі всїх розвинений. Брат Гайда розповідає, що члени сеї нещасливої екскурзиї були заосмотрені у всякі можливі річи. Гайд був троха й фантастом і любив дуже читати повісти Жіля Верна; тамті другі взяли его лиш для того з собою, що він не давав їм спокою і дуже просив, щоби єму позволено іти з другими до ново відкритої печери. Коли голова товариства дав єму позволенє, він був дуже рад з того, заосмотрив ся в харчем на три днп і набрав також богато сьвічок, бо числив на то, що єму прийде ся оставатись в печері з причини води може й два дни. Він взяв з собою також пістолет і богато амуниції. Саме перед виїздом до Семріях розповідав він свому братови, що цїле товариство має всего лиш шість бохонцїв хлїба. За то не забули они взяти з собою калїґрафічно написану грамоту відкритя печери, сховану в бляшаній коробцї.

Здає ся, що безпосередною причиною сеї прогульки до Люрльох була незвичайна краса печери. Член товариства „Приятелї Шекеля“ (так називаєсь гора коло Семріях) Фрелїх, так описує печеру: З Семріяха до Люрльоха тягне ся досить глубокий яр, зарослий по обох боках сосниною а при кінцї его піднимає ся в гору велика темно сїра стїна. Долом яру пливе маленький потік, котрий по дощах переміняе ся в небезпечну бистрицю, позаяк до него впадають всї води з цїлої околицї. Саме над водою єсть в скалї круглавий отвір, котрий чим раз стає низший, так, що місцями треба таки добре схилити ся, щоби можна перейти. По яких 25 кроках отвір той стає нараз вже досить просторий і творить невеличку печеру, з котрої по яких 30 кроках дальше стає ся перед згадуваним вже кілька разів сувком. Вода в потоцї не пливе звичайно через той сувок, а впадає до якоїсь розколини в скалї перед ним. З того сувка входить ся довгим отвором званим „комином“ до величезної печери. Фрелїх був в тій першій печері дві недїлї тому назад і каже, що она так велика, що могло би в нїй змістити ся кілька тисяч людий. В печері повно величезних виступаючих скал і капливців всїляких красок. Печера так висока, що коли єї осьвітити хоч би маґнезиєвим сьвітлом, то стелї єї все таки ще не видко.

Вість, що ученик Гайд мав при собі пістолет і досить набоїв, подала мабуть здогад, що декотрі з нещасливих мабуть відобрали собі добровільно житє а у Відни розійшлась була онгди поголоска, що вже добуто ся до печери і знайдено ще лиш того ученика трохи живого. В Пеґґав знов, (стация зелїзницї недалеко Семріях) розійшлась вість, що в потоцї Гаммер коло Пеґґав, до котрого впадає вода з Люрльоху, найдено фляшку, в котрій був лист від нещасливих жертв в печері. Они короткими словами мали дати знати, що ще в недїлю дня 29 цьвітня по полудни були в великій небезпечности, бо не лиш що вода залила їх спід споду, але ще й тече по стїнах печери від дощів на горі над печерою.

Роботи около виратованя нещасливих вели ся з початку без всякого добре обдуманого пляну і без достаточних сил, що очевидно мусїло опізнити поміч. Первістно пробовано гаками пожарними пробити затканий сувок під входом до першої печери і тим ще більше его

ностий краю; вкінци обставина, що рускі ученики зможуть в Чернівцях більше ніж деінде знайти нагоду покитковати з образуючих средств, які подає столиця краю, а заразом лекше присвоїти собі також німецку мову, — все те показує зовсім наглядно, що Міністерство просьвіти вибрало місце без сумніву властиве.

Правда, де-хто предкладав Кіцмань і Вижницю. Але сама обставина, що ті міста лежать майже на граници краю, дальше, що Кіцмань єсть властиво селом і має лише 3.314, а Вижниця всего лише 205 руских мешканців, — може служити за доказ, що таке предложенє єсть нещасливе і згодитись на него годі.

Я просив би Є. Е. п. Міністра просьвіти, щоби він зволив почати переговори в цїли основаня руских кляс паралельних в Чернівцях по змозї приспішити, аби першу клясу можна отворити уже з найблизшим роком шкільним.

Внесеню поважаного посла з черновецкої курії сільскої (Гормузакого), щоби основано учительску семинарию в Чернівцях з рускою і румуньскою мовою викладовою, можу лиш приплеснути. Але при тім зазначую, щоби наука в згаданій семинарії учительскій була уряджена справді утраквістично, бо се факт, що на Буковинї недостаток відповідних сил учительских для руских шкіл народних, дає ся відчувати аж так, що учительскі посади в руских школах народних обсаджує ся Румунами, котрі рускої мови зовсім не знають і через те молодїж руску румунщать.

Наведу факти:

Після конскрипциї з року 1880, отже за доби Алезаньoго, мешкає н. пр. в Острі 338 Русинів і 34 Румунів; по руски-ж там зовсїм не вчать, лиш викладовою мовою єсть румуньска.

В Кучурмаре мешкає 6.329 Русинів і 806 Румунів; там мова румуньска для всїх дітий єсть обовязкова, а руска лише для Русинів.

В Чагорі живе 1300 Русинів і 510 Румунів; там учать лиш по румуньски, а по руски зовсїм не вчать.

В Михальчи мешкає 2200 Русинів і 107 Румунів; і там учать лиш по румуньски.

В Іоґольнї живе 341 Русинів і 13 Румунів; там аж до сего року шкільного вчили лише по румуньски.

Для Джемінє, на примір, громади з 586 Русинами а 18, кажу 18 Румунами, розписано ось недавно в урядовій часописи конкурс на одну посаду учительску лише з румуньским язиком викладовим.

В рускій громадї Корчесте, де з давна лише руска мова була викладовою, заведено також румуньску мову викладову.

Так само в Рогожесте, селї з 939 Русинами, а лише 73 Румунами, заведено на послїднім засїданю краєвої Ради шкільної кромі рускої також румуньску мову викладову — мимо виказу тамошного управителя школи, що в школї в Рогожесте нема анї одної румуньскої дитини.

В Боянї, де живе 247 Русинів, знесено в тамошній школї науку в рускій мові, що здавна там була.

(Конець буде.)

Загальнї збори товариства „Днїстер“.

(Конець).

В дальшій нарадї станула на порядку дневнім зміна статутів товариства. Др. Федак пояснив, що зміну ту викликав головно арт. V постанов впроваджаючих до статута „Днїстра“. Зміна того артикулу показала ся потрібною для прискореня виплати зворотів, а коли вже постановлено сей артикул змінити, то рішено ся за одним заходом поробити і другі зміни. На внесенє о. Качали підперте дром Олесницким постановлено передискутовати лиш важнїйші параґрафи, а прочі ухвалено без дискусиї. З предложених до зміни параґрафів позістав не змінений лиш §. 2. Із сих змін наводимо тут ми найважнїйшу в арт. V постанов впроваджаючих до статута „Днїстра“, котра так звучить:

„Фонд основний буде постепенно сплачувати ся (амортизувати ся) в тій мірі, в якій наростати буде фонд резервовий, так щоби по цїлковитій сплаті фонду основного позіставало — кромі резерви премійної — фонд резервовий по крайній мірі в висоті первістній фонду основного т. є. 50.000 зр. а. в. — Кождого року має ся отже з надвижок, по оплаченю відсоток за ще не амортизовані листи удїлові і инших видатків статутом предвиджених, призначити певна квота на амортизацию листів удїлових. Сума тая однак не може перевисшати висоти відложеного в попереднїм роцї фонду резервового. — На кождих звичайних Заг. Зборах вильосовує ся відтак тілько листів удїлових до сплати, на скілько позволить призпачена на тоє квота. — Сплата вильосованих листів удїлових мусить наступити за стягненєм тихже, до кінця серпня кождого року“.

По сїм наступив вибір членів ради надзираючої, заступників єї і комісиї ревізийної, о чім ми вже доносили.

Др. Федак поставив в імени ради надзираючої внесенє: „Загальні збори товариства „Днїстер“ дають призволенє — на случай заснованя товариства взаїмного кредиту у Львові, щоби дирекция і рада надзираюча товариства „Днїстер“ провадила також дїло товариства взаїмного кредиту“.

Важне се внесенє викликало оживлену дискусию. Др. Федак подав поясненє, що закон дозваляє на заснованє такого товариства і таке саме товариство єсть також при краківскім товаристві асекурацийнім. Товариство таке складають члени товариства асекурацийного, але оно мусить мати свої окремі фонди і свій окремий заряд, лиш для зменшення коштів адміністрациї обнимає в нїм провід рада надзираюча товариства асекурацийного, котре однакож не анґажує ся в нїм своїми фондами. Збори приняли внесенє дра Федака однодушно. (Підчас сеї наради явив ся на зборах Є. Ексц. Впреосьв. Митрополит). — Др. Олесницкий заінтерпелював ще раду надзираючу, для чого банк краєвий не хоче селянам забезпеченим в „Днїстрі“ удїляти позичок гіпотечних. Др. Савчак відповів на то, що стане ся то аж по предложеню банкови першого білянсу „Днїстра“. По сїм забрав ще голос Впреосьв. Митрополит а зазначивши вагу сего товариства для руского народу заохочував до совістної і щирої працї. На сїм закінчили ся збори.

Перегляд полїтичний.

В Палатї послів розпочинає ся нинї дискусия валютова. Против сего закона будуть промавляти також члени клюбу Гогенварта, однакож більшість для ухвали закона єсть, кажуть, забезпечена.

Бувший болгарский міністер війни Савов, перенесений в стан нечинний визвав Стамболова на поєдинок. Стамболов приняв візванє, але коли секунданти заявили, що нема причини до поєдинку, то до поєдинку не прийшло і Савов виїхав за границю.

Урядова сербска ґазета оголосила дімісию тих судиїв, що знесли конфіскату ґазет доказуючи, що указ короля Александра не має ніякої важности в справі короля Миляна.

забито. В середу минувшого тижня по полудни підійшло було кількох гірників аж під той сувок і старали ся єго розсадити динамітом, що їм по части й удало ся; однакож они мусїли по кількох годинах дуже томлячої роботи вийти знову на верх. Відтак пробовало розіткати сувок кількох членів товариства „Приятелї Шекаля“; они підійшли були аж під сам сувок і привязували там шнури до пнів, котрими завалений був сувок, а люди перед печерою витягали їх. Тим способом витягнено кілька зелених дерев, котрі вода туди занесла, кілька дилів та дощок і 8 метрів довгий гак пожарний, однакож сувок все таки не розіткано. Взялись відтак гатити воду, але при тім показалась нова трудність, бо й не було відповідного материялу до того і достаточного числа робітників; при тім ще й була обава, що загачена вода позаливає сусїдні ґрунти та наробить великої шкоди, а властителї тих ґрунтів стали такій роботі противити ся. Покликано наконець нурків з Трієсту, але й ті, як ми то вже доносили, не могли нічого вдіяти. Такий нурок, убраний в свій прилад нурковий, що важить разом з зелїзними чоботами 80 кільоґрамів, не міг очевидно нічого вдіяти. Тимчасом вода не переставала опадати, бо в цїлій околици перепадав часто великий дощ з снїгом і градом. Коли відтак на місце катастрофи прибуло з Ґрацу 30 піонірів, взяли ся знов гатити воду. Усипано насамперед з двох боків греблю і зроблено з дерева заставку. З берега приглядало ся множество людий сїй роботї. Коли заставка була вже готова, винесли єї вояки на греблю і запустили у воду. Вода сперла ся. Тимчасом стали кидати під греблю і заставку фашини з прутя, камінє та мішки з землею. Через хвилю здавало ся, що робота удасть ся. Вояки стояли на гребли і уважали пильно, що треба де ще направити. Вода перед греблею підоймала ся чим раз висше і висше. Вже залила була цїлу дорогу, що іде понад потоком, коли нараз з лївого боку греблї спід споду, спід фашин і мішків з землею, стала бухати вода з незвичайною силою і вливати ся в давнє своє русло. Вся робота показала ся тепер надаремною і треба було єї знов покинути.

По сих неудачах вислано з Семріях просьбу до Є. Вел. Цїсаря, щоби призволив властям войсковим вислати на місце катастрофи більше число піонірів. На приказ Монарха вислано отже з Петтав в Стириї компанїю піонірів в силї 100 людий під проводом чотирох офіцирів, а з Ґрацу надійшов також один відділ. Під проводом оберштлейтнанта женїйного штабу, Піцціґелього, розпочала ся тепер нова, але вже систематична робота. Докладні розслїди показали, що тут нема иншої ради, хиба розсадити динамітом ту скалу, що творить саме коло згаданого вже тілько разів сувку т. зв. комин. В суботу рано розпочала ся отже нова робота, але вже о 9 год. треба єї було застановити, бо упав великий дощ і настала страшенна студїнь. Піоніри почали отже ставити собі бараки і порозкладали великі огнї, щоби було при чім гріти ся. Зі всїх сторін сьвіта з'їхало ся кілька тисячів людий; приїхали навіть кореспонденти заграничних ґазет. Найгірше, що працюючі люди не мають що їсти, а тих кількох маркетанів, що тут з'явили ся, не можуть всїх заспокоїти. З'їхавші ся люди роблять отже між собою складки для працюючих, а місто Ґрац надіслало вже також трохи поживи, чаю і руму. Характеристичне, що на місци катастрофи не обійшло ся також і без злодіїв. У кількох людий, що не належали до занятих при роботї, відобрано кілька пачок украдених сьвічок. Одному панови, що лазив до печери, украдено камізельку з годинником, другому украдено чоботи, якомусь гостеви з Відня плащ і т. д. Не обійшло ся і без комічного епізоду. Коминарі з Ґрацу довідали ся з часописий, що в печері єсть якийсь „комин“; они приїхали отже на місце катастрофи і заявили, що готові лїзти в „комин“.

Коли в суботу настав дощ, розпочали піоніри свою роботу. Вхід до печери в тім місци, де він при згаданім сувку трохи ширший, осьвітлено маґнезиєвим сьвітлом і показало ся, що тут все так завалено, що не обійде ся без розсаджуваня скал. Відтак зроблено деревляний хрест, на єго середину заткнено сьвічку і пущено на воду аж під то місце, де єсть вхід до т. зв. комина; могло би отже бути, що коли люди замкнені в печері ще живі, то они може побачили-б се сьвітло і дізнали ся, що лагодить ся для них поміч. О 3 год. сполудня почало ся розсаджуванє скал. Перший патрон відлупив скали на цїлий метер, другий на 70 центіметрів, третий на 60 центіметрів, а четвертий знов на метер. Разом отже розлупано пів четверта метра скали.

Новинки.

Львів дня 8 мая.

— **Іменованя.** Контрольорами почтовими іменовано: Фр. Рашка в Підволочисках; Вол. Сірацкого, Івана Шмідта, Августа Фріца і Льва Лехицкого у Львові. Касиєром дирекцийної каси почт. у Львові іменовано Ґустава Брасона, контрольором в Решові, Ферд. Ференца з Перемишля, контрольором в Коломиї Омеляна Матковского. Підофіцири Ст. Штольц і Рудольф Уріх асистентами почтовими, перший в Решові, другий в Коломиї. — Ведучими книги ґрунтові іменовані канцелїсти судові: Яков Дупяк для Борщева, Мих. Филиповский з Янова для Грималова, Фел. Жеребецкий з Сїняви для Чорткова, Омел. Воляньский з Тернополя для Бурштина і Осип Смолєнь зі Львова для Самбора.

— **Відозва в справі відділу етноґрафічного на Виставі.** Користаючи з ласкавого дозволу всїх трьох всесьв. і впр. Консисторий руских і з припоручень, виданих ними в справі надсиланя цінних старинностий, що збереглись по наших руских церквах, для уміщеня їх в окремім павільонї, виставленім в тій цїли на площи Вистави краєвої у Львові в видї гуцульскої церкви — упрашаю сим вп. Духовеньство і Братства церковні, щоби зволили поспішити з присилкою сих предметів, тому що отворене Вистави слїдує вже 1 червня с. р. До горячих покликів, які за обісланєм Вистави містили ся в повисших припорученях, а котрі вказували на моральні користи з него для руских церквей, а з ними і для руского народу — додам ще і се, що ті скарби, котрі сьвідчать о нашій красній минувшинї, певно звернуть на себе увагу загалу, а з ним і рішаючих сфер, котрі поспішать з визначенєм запомог чи то на відновленє тих предметів, чи то на поставленє церквей для охорони їх і т. п., так як се стало ся в наслїдок обісланя вистави археольоґічної і Ставропигийскої. Церкви, котрі мали би намір збути які з надсиланихпредметів, зволять подати цїну їх купна. Інструкциї і друки, до висилкі потрібні, перешлю на жаданє. Всякі посилки, які на зелїзници надають ся, прошу оплатити з гори на місци наданя, бо лиш таким способом має дирекция Вистави улегшеня в оплатї транспорту. Рівночасно прошу прислати на мої руки дотичні рахунки коштів і видатків, котрі Дирекция зараз зверне. Те саме відносить ся і до инших предметів, призначених до відділу етноґрафічного. Адресувати прошу: „Дирекция Вистави краєвої у Львові, площа Вистави, відділ етноґрафічний“: Рівночасно з висилкою прошу і мене о тім повідомити карткою (Львів ул. Чарнецкого 26). *Проф. Волод. Шухевич.*

— **Вечерок в память XXXIII роковин смерти Тараса Шевченка,** устроюваний львівскими товариствами рускими, відбуде ся дня 16 мая. Як довідуємо ся, возьмуть участь в тім вечерку наші артисти: п-а Сал. Крушельницка, п. Ал. Мишуга, о. Евг. Купчиньский і яко декляматорка п-а Тишиньска.

— **На будову руского театру** зложило: Всч. Духовеньство деканата ярославского, зібране на соборчику в Ришковій Воли 10 зр.; дирекция руского театру з пушки театральної в Тернополи 4 зр. 15 кр., в Стрию 2 зр. 72 кр.; — Ар. Немлїх з Болехова на руки п. Валявского 50 кр.; — Руска Бесїда в Самборі 2 зр. 41 кр.

— **Холєра.** Das österreichische Sanitätswesen, орґан найвисшої Ради санїтарної доносить такі подробицї про холеру в Галичинї: В полїтичнім повітї борщівскім не було в послїднім тиждни нїяких дальших случаїв холери. В громадї Сокиринцї повіта гусятиньского занедужало крім попередних ще сїм осіб, з котрих три померло. Дня 24 цьвітня сконстатовано в громадї Зелена того-ж повіта три занедужаня. Ті три недужі вже виздоровіли. Від 7 до 30 цьвітня було в Галичинї 35 занедужань на холеру, з чого 13 осіб померло.

— **Фальшівника** паперових ґульденів увязнено в Прусеку в пов. сяніцкім. Має 21 лїт, зве ся Осип Паливода і є сином рільника.

— **Громада купила село.** Громада Вислок великий в сяніцкім повітї купила недавно обшар двірский в тім селї т. є. 2400 морґів землї, тарта, млин, дві коршми і кілька двірских будинків, все за 40.000 зр. Єсть се заслугою сьвященика з Горішнього Вислока, котрий справою горячо заняв ся, та доданого єму до помочи учителя П. Шурґота. Рада громадска ухвалила на то продати дерево з 200 морґів ялового свого лїса, а що буде не ставати, позичити в банку. За дерево взяли-сьмо 28.000 зр., а що за цїлий обшар двіркий жадав пан 40.000 зр., то нестало 12.000 зр. котрі визичили в банку у Львові по 4 від ста на 52 лїт. Признанє належить ся і честним ґаздам: Федорови Синицї, Михайлови Деркачеви, Іванови Ґузиякови півцеви церковному, і Василеви Лапитчакови, котрі ревно потрудили ся в тім дїлї. Дня 14 марта с. р. підписала громада контракт купна, і так дїло скінчене. Подяка належить ся ц. к. нотареви в Буківску, п. Севериновн Жуковскому, котрий показав ся правдивим народолюбцем, бо в цїлій справі того купна був нашим правним порадником і то безплатно. Тепер Вислочане мають 3.100 морґів свого власного обшару, бо окім закуплених 2.400 морґі мають еще своєї давної громадщини 450 морґів лїса і 250 морґів пасовиска, котрі дістали при реґуляциї сервітутів. Правда орного поля на закупленім обшарі двірскім нема богато, бо тільки 200 морґів. але за те пасовиска множество, і то доброго.

— **Огні.** Дня 29 цьвітня повстав-огонь в Збаражи і знищив в короткім часї 10 будинків міщаньских. — Дня 27 цьвітня згоріло в Долинї вісїм домів. Огонь повстав з незвістної причини в школї мужескій і знищив між иншими: школу, касино урядників, мешканє адвоката дра Добровольского, мешканє бурмістра, дім міского касиєра і три поменші будинки. Єсли би не будинок, в котрім містить ся староство, вибудований з цегли і каменя, де опер ся огонь, було би упало жертвою цїле передмістє Гарища. Уряд почтовий, сильно загрожений, уратовано. — Дня 21 цьвітня вибух огонь в Жуличах повіта золочівского і знищив одно господарство. В огни попарило ся небезпечно троє людий і згоріло також троє коний, корова, бик і одна безрога. — В Краснім згоріли 2 с. м. чотири загороди. — В Новици коло Калуша 3 с. м. дїти пекли собі хрущів маєвих, щоби скоштувати, що в них за смак. Розложили огонь під хатою і напекли такого добра, що 15 загород (54 будинки) пішло з димом. Сторожа з Калуша згасила огонь. Лише четверта частина спаленого маєтку була обезпечена 4700 зр. Люди нерадо гасили огонь на будинках обезпечених.

— **Суперники.** У Викові горішнім на Буковинї два парібки Дмитро і Андрій Ткачуки закохали ся в однїй дївчинї, котра очевидно була сїльскою кокеткою, бо обох однаково дурила. Андрій, молодий і горячий парібок, не міг довше зносити такий стан річи і постановив позбути ся суперника Дмитра, котрий був єму стриєм. Дня 3 с. м. Дмитро Ткачук вибрав ся в дорогу до Стражи; на дорозї напав єго Андрій і вбив сокирою. По убійстві утїк з села і доси ще єго не найшли.

ТЕЛЄҐРАМИ.

Пеґґав 8 мая. Вчера по 11 перед полуднем, коли загачено воду і она опала з 20 центіметрів на 12, увійшов нурок Фішер до печери Люґлюх і побачив там сьвітло. На єго питаня відповіли замкнені в печері, що всї живі і здорові. Ві второк, нинї тиждень тому, дістали они скринку з поживою, пущену тогди на воду і то їх виратувало. Опісля розсаджувано скалу в печері дальше і о годинї три чверти на 5 видобуто всїх з печери та відвезено до Ґрацу. Найбільше потерпів ученик Гайд, котрого вже треба було нести; він аж постарів ся і не міг сам встати з місця, треба було аж підносити єго. Коли відчитано привітну телєґраму від Є. Вел. Цїсаря, зібрані коло виратованих люди підняли грімкий трикратний оклик в честь Монарха.

Будапешт 8 мая. В угорскій палатї панів підчас дебати над законом о цивільних вінчанях заявив ся угорский примас Васарий против закона і сказав, що закон сей віднимає супружеству характер тайни. Він присяг вірність королеви і не зломить єї своїм спротивленєм ся законови, але противив би ся церкві, коли-б згодив ся на закон. Мінїстер Сіляґій покликував ся на то, що цивільні вінчаня вже давно заведено в Бельґії і Франциї, а церков через то нїчого не потерпіла. Закон сей не нарушує зовсїм доґматів цековних.

Берлин 8 мая. Зачувати, що цар не згодив ся, щоби францускиий повномочник був на вінчаню царевича, позаяк має то бути торжество чисто народне.

Прага 8 мая. Вчера розпочав ся тут процес против чотирох хлопаків, що в грудни і лютім допустили ся в Раконицях замахів динамітових. Один з них, Шмідер признав ся, що підложивши бомбу під помешканє адвоката Вольфа дав сам знати сторожи пожарній.

Так отже стояла робота в суботу вечером і була надія, що до недїлї вечера, а найдальше до понедїлка полудня, буде вже можна добути ся до печери. Чи по отвореню печери застане ся в ній ще живих людий, чи вже лиш трупів, про се вже напевно довідаємось з втіркових телєґрам.

При сій нагоді, думаємо не від річи буде розказати дещо про подібні як в Люрльох пригоди в печерах, про творенє ся печер в земли та про цікавійші печери на сьвітї, тим більше, що й в нашім краю знаходять ся печери, котрі хоч не замітні своєю красою, лежать в памяти нашого народу наслїдком важних подій історичних.

Пригода в Люрльох нагадує цїлий ряд пригод, які приключили ся вже не одному, котрого зібрала охота заглянути в ті темні і тайні для нас отвори в земли. Пригода в Люрльох єсть однакож і мабуть позістане одинокою в своїм родї. Подібна пригода приключила ся була ад'юнктови лїсництва Путїкови аж два рази, але він був за кождий раз приготовлений на ню. Перший раз запустив ся він був в печеру Карлюцу коло Циркніцкого озера в Країнї. Саме в ту пору настала була туча і в однїй хвили наповнив ся лїйок, котрим входить ся до печери, водою. Однакож на той випадок була вже замовлена сторожа пожарна з Циркніц, котра мала загатити воду в лїйку і помпувати єї. Того однакож не було потреба, бо знайшла ся в печері розколина між скалами, котрою Путїк міг видобути ся на верх. Другий раз запустив ся був Путїк в печери коло Малограда, села в Країнї (Кляйнгайзль) і то умисно підчас зливи, щоби побачити, куди найбільше напливає води до сих печер. Вода єго тут замкнула, але він був на то приготовлений, бо взяв був з собою на пять днїв провіянту і міг для того спокійно робити свої спостереженя.

Найславнійші в нашій Монархії печери суть безперечно печери в Адельсберґ в Країнї і ті, котрими пливе ріка Пївка (Пойк). В сих печерах творить ріка місцями малі озера. Отже якийсь пан К. розповідає в Fremdenblatt-ї, що коли він в 1885 р. через пять недїль прокладав дорогу в сих печерах, то переконав ся, що значить вода в печері. З маленького і незначного потічка робить ся нараз величезна бистриця, котра з страшенним гуком і шумом котить свої води, рве за собою груница і брили, більші як на один кубічний метер та перевертає ними як малими рінявками. Єму лучало ся кілька разів так, що мимо всеї осторожности ледви з житєм утїк з печери.

Вже по відданю сего фейлєтона до друку наспіла вчера з Ґрацу слїдуюча вість: Нинї (дня 7 с. м.) о годинї пів до 11 перед полуднем удало ся наконець пуркови Геблькови дістати ся до печери Люґльох коло Семріях. Після єго оповіданя всї замкнені в печері жиють, нема вже сумніву, що будуть виратовані.

(Дальше буде).

За редакцию відповідає Адам Креховецкий.

З друкарні В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.